CULTURA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTENTELOR PE AN:
Pentru învățători, preoți, studenți și săteni 200 Lei
« autoritățile sătești . . . 300 «
« instituții particulare și de stat. . 400 «
Iar dela 500 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei foi.

„LUMINEAZA-TE ȘI VEI FI: VOIEȘTE ȘI VEI PUTEA„
C. A. ROSETTI.

Director: Generalul NICOLAE PETALA | REDACȚIA, STR. REGALA No. 16. | BUCUREȘTI 18 NOEMBRIE 1928 | ADMINISTRAȚIA STR. REGALA No. 16 | ANUL VIII, Nr. 253. Apare în fiecare Duminică

Românii din Cehoslovacia

Cehoslovacia — țară vecină și prietenă — cu două săptămâni în urmă, a sărbătorit: zece ani de la înființarea ei ca stat. La această sărbătorire cu toată dragostea și sinceritatea, a luat parte și țara noastră, prăznuind în tot cuprinsul ei însemnătatea acestui eveniment istoric, începând de la instituțiile cele mai înalte până la școalele primare din cel mai obscur sat.

Cu acest prilej socot că e bine să amintesc despre românii rămași în Cehoslovacia deoarece prea puțini suntem de la noi, cari știm despre acest lucru. Și nu știu pentru că toate cotidianele, revistele de cultură scriu despre ce e în stele și în lună, despre cel mai mic cutremur din Australia, despre cățelușul care a murit a unei stele de cinematograf, numai despre viața fraților noștri dincolo de granițele României, nu.

Nu ne facem un merit, dar numai reamintim că singura «Cultura Poporului» a înțeles această importantă chestiune și a înfăptuit o trăsătură de unire prin tipar: între românii din America și aceștia din țară. Scrisorile publicate în coloanele acestei publicațiuni, scrisori venite din New Jork, Cleveland, Chicago, Detroit, Fordson, Warren sunt o mărturie.

Astăzi descriem pe scurt despre elementul românesc din Cehoslovacia, căutând de acum înainte să dăm cititorilor noștri, icoane mai dese despre viața fraților noștri rămași în dreapta Tisei din «țara Cehului».

*

Elementul românesc din Cehoslovacia datează de prin secolul al 13-lea și 14 lea. In prezent sunt vre-o 20 de mii de români. Ei sunt grupați în două părți, o parte din dreapta Tisei și altă parte pe apa Apșei. Și trăesc în comunele: Slatina, Biserica Albă, Apșa de jos, Apșa de mijloc, în Plăiuți și în alte sate, odată românești, astăzi rutenizate, ca Apșa de sus, Peri și Tarasul. Satul Slatina, cu ocne de sare, așezat la capătul podului de la Sighet, are o frumoasă biserică clădită în anul 1895 de către Vlădica Mihail Pavel, fostul episcop al diecezii Oradea Mare.

La șase chilometri de Slatina e satul Biserica Albă, cu o biserică frumoasă de piatră zidită în anul 1898 de actualul preot Dorobant. Locuitorii de aici sunt plutași vestiți.

Satul Apșa-de-jos e considerat ca centrul intelectual și național al românilor din Cehoslovacia. Aici «este origina uneia din cele mai vechi familii de nobili români maramureșeni, Mihalcea, din care unul Vasile, fost subprefect al județului pe la 1860, înființat cu concursul altor nobili ca Man tot nobil român—prefect al județului pe acea vreme—ca I. Mihaly, Jurea și Mihai Pavel vestitul Vlădică, care aici și-a început ucenicia lui păstorească, *Societatea pentru cultura poporului român din Maramureș*».

Apoi vine Apșa-de-mijloc. «Se crede că această comună este cea dintâi așezare românească din dreapta Tisei. Bisericile sunt mărturie vie pentru vechimea și stilul lor. Cea din mijlocul satului din «joseni» cu un stil foarte simplu dar spațioasă și impunătoare, este clădită din 1400 iar cea din «surăni» la 1440».

«Pe o tablă neagră din năuntrul bisericii din 1400 stă scris: «S'au înoit prin zugrăvire această biserică cu cheltuiala mai multor, prin necruțata osteneală a lui Ham Pop Gheorghe cantor și prin corator anus 1822. Și s'au sfințit prin Pr. cn. Petru Anderea vicar al Maramureșului și Vasile Volosan p. r. t. al Sighetului, Teodor Rednic preot al Cisăului, Grigori Mihali preot al Apșei de mijloc. Mihail Țiplea și părintelui satului Demetriu Vultur fiind de față I. Vasile Manu, jurat mare al Sighetului».

«In altarul bisericii se păstrează cu sfințenie steagul sub care au luptat apșenii în armata lui Francisc Rakoczy în 1704».

«O altă probă despre vechimea și temeinicia elementului românesc este desigur și cea mai veche organizație bisericească autonomă a românilor de aici: Vladica din Peri. E în ființă documentul din 1391 prin care voevozii maramureșeni, Batiță și Drag cer printr'un trimis special Patriarhului din Constantinopol Antonie, voe de a avea la «mânăstirea Perilor» Vlădică de neamul lor, care să sfințească preoți. Această vlădicie s'a menținut până către anul 1780 când maramureșenii au trecut la biserica unită, se desființează prin gonirea din ordin și cu forța a ultimului vlădică ortodox»*)

*

Acești români rămași în Cehoslovacia, cetățeni ai statului prieten, se bucură de cea mai desăvârșită libertate în păstrarea școalei materne și a bisericii strămoșești. Nu rămâne decât din partea fraților din țara mumă, să ție cât mai mult contact cu acei din dreapta Tisei și asta se va îndeplini numai prin solul ce'l îndeplinește cartea și presa românească.

Const. Cehan Racoviță

*) Gh. Vornicu: «Români în Cehoslovacia».

M. S. Regina Maria și Domnița Ileana în plimbare pe brațul Filipoiul.
(Din Excursiunea pe Dunăre)

A MUNCI SINCER ȘI A AVEA RĂBDARE

In viața pământească, omul este ispitit neîncetat, de puterea spiritului rău. Și această ciudată răutate, se apropie, se lipește, sau se depărtează de om, numai prin felul lui de a fi, în aceste valuri ale vieții. Sunt două căi date pământeanului, ca alegând, pe care-i convine, să poată călători, așa după cum eul lui dorește; una, plină de lumină și înălțare Dumnezeească, a doua, încărcată de întuneric și coborâre diavolească. Ambele cărări pe cari, însăși Hristosul adevărat, le-a înfățișat credincioșilor dintru început, ca urmând pe cea dintâiu, va fi fericitul de azi, atât și cel de mâine, iar de va fi amăgit, va rătăci pe a doua cărare, în veacul veacului, blestemând amarnic nelegiuirile sale. Prin sentința Divină: «Numai cu sudoarea feței tale, vei câștiga hrana de toate zilele», omul de caracter, omul cu teama de Cel de Sus, se pune la muncă cinstită, la muncă rodnică, la muncă fără de răgaz. Și muncind, rodul muncei sale, va fi încununat, cu cununi de laudă, plină de înălțare.—Și oare, de ce să nu i se facă ?! De ce, să nu-i dai, ce este al Cezarului, Cezarului, și lui Dumnezeu, lui Dumnezeu, Nimic însă mai mult. Și acei ce săvârșesc, înaltul act al dreptății, răsplătind, încurajând și ajutând, n'o fac, decât bazându-se, nu pe vorbe, ci pe fapte, pe ceeace indică realitatea. Iar pentru logica-i apreciere, transformată imediat în faptă, desigur, că vor lua bine cuvântarea dela Atotputernicul Tată. In săvârșirea oricărei acțiuni, omul blând, cinstit, cu inima curată, va avea grijă, ca să existe firul neîntrerupt între el și puterea divină, pentru că, numai atunci, când acea acțiune, ori cât de mică ar fi ea, este premeditată în strânsă legătură cu Tatăl ceresc, va putea, să dea frumosul rezultat, dorit.

Așa muncesc și vor munci, toți acei, ce se tem de Domnul.

Dar știut este, că prisma, viclenia și tot ceiace este murdar și neplăcut, sunt încătușate, în sufletul acelui rău, care rătăcește în întuneric, care acaparat de puterea diavolească, nu mai știe de unde vine și unde merge.

Și de aceștia, se găsesc, mulți cari clevetesc pe unul și pe altul, să aducă fel de fel de mărturii mincinoase, celui fără de pată. Celui, ce prin «sudoarea frunții sale», s'a ridicat și tot prin el și ajutorul Hristosului adevărat și celor cuminți și înțelepți, încă, se va ridica.

Isbânda sacră; este roada muncei cinstite, deslănțuită, prin adâncă răbdare. In desfășurarea unei imense activități, cu planuri concepute și bine definite, sau mai bine zis, pentru un scop suprem plăcut tuturor, clevetitorii și toți cei ce'n sufletul lor, nu poți găsi decât răutate, îndemnați bine înțeles de duhul necurat, caută a răsturna, caută a face stagnarea unor idei sublime, ieșind ca viperile cu gurile căscate, să muste să otrăvească pe omul nevinovat și să-l intimideze.

Dar omul, care este om cu adevărat, i se cere două lucruri esențiale, pentru ca el, să rămână, tot ceeace ar trebui, să fie, zic :1) Muncă sinceră, în strânsă legătură cu Dumnezeul Părinte și II: Răbdare adâncă, căci: Răbdarea este amară, dar roadele ei, sunt dulci (Pestalozzi).

Ion Creangă
învățător
Bordești, R.-Sărat

Jurământul

Elevilor T. R. Contigentul 1929

Priviți, ostași!.. deasupra voastră cum flutură drapelul falnic —
Drapelul, *ce în toiul luptei ne chiamă 'n focul cel năvalnic!..*

Priviți, ostași!.. în fața voastră stă **Sfânta Cruce** *a* **Tăriei...**
Jurați în fața Ei că sunteți apărători ai României!

Iar glasul vostru ca o rugă purceadă spre Dumnezeire,
De unde ne-a venit puterea în timpii cei de cumpănire!..
Citiți doar slova veche-a țării, priviți istoricele vremuri,
De faima iui **Ștefan cel Mare** *și astăzi încă te cutremuri.*
Credința'n Domnu-Atotputernic și'n vitejiile străbune,
Au pus stavilă de peatră în fața oștilor păgâne
Ce au venit din soare-apune, din răsărit — câte noroade!!
De-a' lor sfârșit ne domirește atâtea... glasuri de isvoade!..

O clipă răscoliți cenușa pe vechi meleaguri românești:
Călugărenii, Valea-Albă, Mărăști, Oituz și Mărășești...
Sub aste glii ne dorm **Eroii** *ce datu-ne-au pe vremi,* **Unire — Independență** *și în urmă... a României* **Intregire!..**

. . . . . .

De astăzi, glasul României și glasul **Regelui Mihaiu,**
Vă zice: «Pui de lei, priviți-l acest măreț și mândru plaiu,
Și, dacă soarta fi-va astfel — ca, pentru dânsul să muriți,
Ostași, sub flamura română — cu drag voi vieața să jertfiți!..

MIRCEA CIOBANU
Elev T. R. — Compania II-a
Șc. Sub-Of. Infanterie — Oradea Mare.

Insemnări de Duminică

Ion Ionescu dela Brad

Cu 110 ani în urmă în Moldova a văzut lumina zilei cel mai învățat plugar al vremurilor de refacere socială de atunci, Ion Ionescu de la Brad. Născut în 1818 la Roman, fiul iconomului Ion Isăcescu și a jupânesei Safta. La 14 ani urmează la Trei Sfetițele din Iași după ce a urmat la școala din Roman iar la 19 ani ajunge bursier la Academia Mihăileană. Apoi pleacă în Franța, studiază, ascultă cursuri de la Sorbona și călătorește în toată Franța, Belgia, Olanda, Elveția, Alsacia, și în Anglia. Intors în țara lui prea dragă cu cele mai trainice cunoștinți plugărești se pune pe o muncă plină de sacrificii. A fost omul cel mai învățat care a pus temelia sănătoasă a tuturor reformelor agrare la noi în țară. El scoate cele dintâi tipărituri românești de mare folos. El tipărește în 1844 Calendarul bunului gospodar. *El se gândește cel întâi să înființeze o fermă și o școală de agricultură în țara sa. El este un principal colaborator în chestiunile agrare de la 1848 cum și cel mai de aproape colaborator a lui Cuza Vodă și a lui Mihail Kogălniceanu.*

Meritele lui Ionescu de la Brad nu sunt recunoscute în timpul revoluției de la 48 și el își face surghiunul în munții apuseni ai Ardealului, la Zlatna și împrejurimi. El trece apoi la Constantinopol, la Bursa și în Dobrogea. A scris de unde a fost și mai cu seamă despre pământul din dreapta Dunării, al lui Mircea cel Mare.

In 1857 Ionescu se întoarce iar în Moldova și ajunge prefect de Bolgrad. El scoate cea întâi foae plugărească, Jurnalul de agricultură. *Mai târziu cumpără împreună cu fratele său, moșia Bradul, tot în Moldova și aici lucrează cu cea mai mare dragoste pentru desvoltarea științei agriculturii la noi, până la sfârșitul vieții sale, în 17 Decembrie 1891.*

Aceasta e pe scurt viața plină de sbucium dar și de mari învățăminte pentru plugarul român, a celui ce a fost Ion Ionescu de la Brad. A fost cel întâi îndrumător și acel care a înfăptuit fapte neșterse pentru sateni. Lui i se datorește începutul științific al agriculturii la noi în țară. Pentru aceste mari merite țara îi rămâne recunoscătoare.

In vara anului acesta, în ziua 8 Iulie, a fost cea mai mare sărbătorire a lui Ionescu. Societatea agronomilor din România, în cinstea marelui agronom, a ridicat la școala medie de agricultură din Roman, un monument aceluia ce a fost învățatul și nemuritorul om al plugăriei românești.

C. C. R.

Literatura și Sub-Literatura

I.

In ziarele noastre, de mai mult de o lună de zile, se discută părerea dată la iveală de d. *Liviu Rebreanu*, prezidentul Societății Scriitorilor Români, că Ministerul învățăturii obștești ar trebui să ajute tipărirea scrierilor plămădite de meșterii condeiului românesc, din pricină că lumea de azi citește foarte puțin, umblă după plăceri netrebnice și deci scrierile cum se cade nu mai pot eși la iveală. Dacă mai nainte se găseau negustori de cărți care luau asupra lor să tipărească cutare sau cutare scriere a vreunui scriitor al nostru, azi ei nu se mai țin bucuroși la aceasta, din pricină că, cititorii împuținându-se, ei se tem să bage într'o tipăritură parale pe care nu știu dacă au să le mai poată scoate. Deci părerea d-lui Rebreanu a fost ca Ministerul luminării poporului prin carte să ia asupra sa de a tipări scrierile care, fără astfel de sprijin, nu mai pot vedea lumina tiparului.

Odată părerea aceasta eșită la iveală, au luat-o pe mână, ca s'o descoase, fel de fel de scriitori și ziariști. Unii s'au rostit pentru ea, alții au venit și cu alte păreri. Din câte însă am citit cu privire la aceasta, mai temeinică ni s'a părut părerea scriitorului *Nichifor Crainic* din ziarul *Curentul*, în care domnia sa spune că, și dacă vom căpăta dela un Minister ca să tipărească scrierile noastre și să nu mai atârnăm de negustori, tot n'am câștigat nimic, fiindcă folosul nu este ca să se îngrămădească teancuri de cărți în rafturi, ci de a face lumea să citească. Deci nu am dezlegat nimic numai tipărind, ci adevărată dezlegare va fi numai din clipa când vom fi izbutit ca lumea să citească. Să dobândim câștigul acesta, să trezim în oameni mai viu gustul cititului, și toată încurcătura e isprăvită, fără să mai fie nevoie să ne rugăm de unul sau altul ce să tipărească scrierile noastre.

Nici vorbă că așa e. Adică ce-am dobândit, dacă teascurile tipografiilor vor tot da la iveală valuri de cărți, iar ele se vor rândul frumos în rafturi, fără ca cineva să le atingă? Se înțelege că nimic. Toată nevoia este de a face mulțimea să citească. Dacă aceasta nu se dobândește, câștigul este zero.

II.

Dar acum să intrăm și noi în hora vorbei. Oare e adevărat că nu se citește și că nu ai pentru cine tipări?

Noi suntem de părere că tot se citește, într'o măsură oarecare, dar nu se citesc scrierile bune. E adevărat că literatura sufere, că roada muncii adevăraților scriitori nu e pătrunsă în mulțimea norodului. Ia stați de vorbă nu cu lumea școalelor, ci cu băieți de prăvălie, cu calfe de ateliere, cu tineri pe care-i prinzi cu câte o carte în mână! Cel mult dacă vei găsi la ei câte un volum din «Biblioteca pentru toți», dar numele scriitorilor noștri le sunt cu totul necunoscute. Un scriitor care deapănă, într'o limbă ușoară, limpede, povestiri ușoare de urmărit, cum e *Sadoveanu*, e cu totul necunoscut. Totdeauna, când te uiți ce citesc acești băieți, niciodată n'ai să vezi cartea unui scriitor, ci totdeauna cumpărătură dela chioșcurile de ziare, romane în fascicule de ale lui *Ignatz Hertz* sau lucruri de acelaș aluat. Eu totdeauna îmi arunc ochii în cărțile acestor tineri, ba intru și în vorbă cu ei, și pot spune că de literatură nici vorbă nu pot fi.

Va să zică cititori tot se găsesc, dar nu pentru scriitori. Asta trebuie să se știe. Scriitorii sunt o tagmă de oameni care slujesc numai pentru o mică tabără de aleși, pentru cei răscoliți de boldul învățăturii, pentru cei pe care i-am stârnit noi în școale să urmărească scrierile însemnate ale scriitorilor noștri. Lumea cealaltă habar nu are de ei.

Deci iată că, cu tot Ministerul Artelor, cu toate că avem o tovărășie a scriitorilor, cu tot numele de care se bucură ei, cu toate răsplățile care se dau pentru cea mai bună scriere,—curg pe alăturea alt soi de scrieri, fără sprijin dela Minister și fără răsplăți, și acestea găsesc cititori.

Noi putem spune că, alăturea de literatura propriu zisă, mai este un soi de scrieri, destul de multe, care, dacă nu pot fi trecute sub numele de literatură, dar se pot numi *sub-literatură*, adică scrieri mai puțin vrednice de urmărit, mai lipsite de meritul scrisului bun și al gândirii temeinice și sănătoase, dar care, cu toate acestea, se răspândesc în lume și nu se pot plânge că n'ar fi citite.

La fiecare chioșc de ziare, găsiți, afară de ziare, și fel de fel de cărți, care nu pot fi trecute sub numele de literatură. Dar le vezi destul de numeroase, de mari și cu învelișuri de multe ori frumoase și lucrate cu grijă. Pe lângă toate acestea, mai sunt și ieftene.

Noi am întrebat la un chioșc despre astfel de scrieri, pe care le-am văzut că erau cu înveliș frumos, groase de să fi avut 400 de pagini. Am văzut că erau traduceri de ale d-lui *Ion Gorun*, având chiar mai multe volume, iar ca preț, «doi poli»! Ne-am mirat că pot fi atât de ieftene, dar se vede că se desfac, dacă se pot vinde cu acest preț, și se vede că merge, de oarece se tipăresc.

Apoi dacă am pune în cântar ce scriu scriitorii și ce iese la iveală ca sub-literatură, mi se pare că mai mult se tipărește din acest soi din urmă. Și se tipărește, fiindcă aceste scrieri găsesc cititori. Cum am arătat mai sus, scrieri de soiul acesta văd în mâna tineretului de rând, dar nici-odată scrieri mai răsărite,

Urmează atunci că nu sânt cititori?

Nu e mult de când s'a început a tipări la noi *Gazeta Noastră*, tipăritură care iese la iveală de 2 ori pe septămână, cu frumoase chipuri, cu tipar și hârtie foarte bună, cu cuprins mai mult din hotarele sub-literaturii. Apoi tipăritura aceasta abia a început și merge strună.

Deși nu am vreme ca s'o citesc de-a-lir-a-pârul, dar o cumpăr regulat, mă uit prin ea, mai citesc un unele bucăți, ca să-mi dau seamă de limba pe care o întrebuințează, de mănunchiul de idei pe care le răspândește, și trebuie să spun că mai degrabă trece în grupa pe care am numit-o sub literatură, de-și un soi din cele mai bune din grupa aceasta.

S'a făcut pentru ea o reclamă strașnică. Numărul 1 s'a dat fără parale. Pe urmă a eșit regulat și se pare că merge așa de bine, că și-a înmulțit numărul foilor și al zugrăviturilor. Mi s'a spus că ar fi ajuns la 25.000 de exemplare, ceiace e mult. Deci este o tipăritură căutată și citită.

Urmează că nu sunt cititori? Ba nu, sunt, dar nu pentru ce doresc scriitorii.

Arhim. SCRIBAN.

Intrarea în biserică

— 21 Noemvrie —

Fraţilor,

Implinindu-se trei ani dela naşterea Sfintei Fecioare Maria şi părinţii săi Ioachim şi Ana aducându-şi aminte de făgăduinţa dată lui Dumnezeu, că rodul dat, îl va închina templului, au voit să îndeplinească această faptă. Atunci chemând prietenii şi rudele lor, acei ce erau din neam împărătesc şi arhieresc, au pornit cu ei din Nazaret la Ierusalim. După ce au sosit acolo au dus prunca la bisericā cu cel mai mare alai. Sfîntul Zaharia proorocul Domnului, a cunoscut în prunca Maria, plinirea proorocilor şi a primit-o fără nici o îndoială. A condus-o chiar în sfînta sfintelor, unde numai Arhiereul cuteza să intre odată într'un an, pentrucă acolo era sicriul cu cele două table ale legii, simbolul dumnezeirei, de care nici un om nu se putea atinge fără a fi pedepsit cu moartea; acolo erau Heruvimii slavei, cari umbreau altarul, toiagul lui Aaron cel înfrunzit şi vasul cu mană din pustie. In acest loc a fost dusă prunca, unde i s'a dat voe de Arhiereu să se roage.

Acolo petrecu Sfînta Fecioară doisprezece ani unde cunoscu sfintele scripturi, dar se ocupă şi cu lucrul de mînă, pe care îl învătă dela mama Sa. Sfîntul Epifanie ne spune că lucra cele mai frumoase veşminte pentru trebuinţa preoţilor în slujba bisericii. De mîinile fecioarei Maria, au fost lucrate, împletite şi cusute toate hainele, cîte a purtat Domnul nostru Iisus Hristos în toată viaţa Sa pe pămînt.

Sfinţii părinţi mărturisesc că hrana ce se da sfintei fecioare de la biserică, aceasta o împărţea săracilor şi străinilor căci nu avea nevoe de mîncare, fiind hrănită de îngeri cari nu se vedeau. Insuşi sfîntul Zaharia intrînd în altar, l'a cuprins mirarea văzînd un înger, care aducea hrană sfintei fecioare Maria, aceleia care va sdrobi capul balaurului ce a subjugat omenirea.

Pe cât era proorocul de fericit şi o rază de încredere îi mîngîia inima, pe atît şi un nor de îndoială şi oarecare neîncredere stăpînea inima sa plină de cucernicie. Dar o lumină Arhanghelul Gavriil, vestindu-i mai înainte cu şase luni, de a duce vestea sfin'ei fecioare, că El va naşte pe mergătorul înainte, care va găti calea Domnului Iisus, adevăratului Mesia, cel atît de dorit şi atît de mult aşteptat.

Fraţilor,

Acestea sînt motivele, pentru care sărbătorim noi în ziua de 21 Noembrie: «*Intrarea în biserică*», prin cîntări, laude şi rugăciuni, ca să mulţumim milostivirea ce a arătat către noi, ca astfel prin cunoştinţa de Dumnezeu şi prin îndreptarea vieţii noastre, să cîştigăm mîntuirea, pe care Dumnezeu voeşte să ni-o trimită totdeauna, *Amin.*

D. F.

PRIETENUL MEU

de Ghenadie Foti

Cu adânc respect D-lui Prof. Cantacuzino, în semn de recunoştinţă eternă...

M'am apropiat de el. Nu mai mă cunoşti? Sunt prietenul tău!...

— A, aşa e... Nu te mai cunoşteam... Au trecut mulţi ani de atunci, din şcoală... Şi începu să tuşească... O culoare trandafirie de roşu falş se desemnă pe obrajii lui... Au trecut mulţi ani de atunci... Dar Vasile ce mai face?

— E bine, i-am spus.

— Şi ai tăi?

— Toţi bine...

... Pe lac lunecau trist două lebede... Din cerul sineliu se desprindeau alene frunzele îngălbenite, acoperind pământul cu un covor ruginiu...

— Dar tu ce faci? l-m întrebat... Eşti mai slab...

— Ce să fac? Privesc... Mă uit la oamenii ce se scurg... ascult ciripitul vrăbiilor... şi aştept...

— Ce?

— Clipa... când... uite vezi frunza de acolo... din colţ... se va desprinde... Atunci... aştept... să plec şi eu... Şi împreună cu mâna uscată, îşi îndreptă ochii din fundul capului, spre o frunză încă verde... Atunci... eu nu voi mai fi... Şi din nou o tuse seacă, îi zgudui făptura plăpândă...

... Dar... e bine... Cine mă va plânge?... Nimeni!... O... sărmanul frate-meu, eu ştiu că el mă iubeşte... Ştiu că munceşte... şi mi dă şi mie să mă caut... Dar atunci va fi un bine pentru el... va scăpa de o grijă... Să mă plângă mama mea?... Eu nu am... Şi la urma urmii... acolo... am să fiu mai bine ca aici... Nu voi avea grijă de hrană...

Eu... care am flămânzit de o bucată de pâine aici.. acolo... voi da şobolanilor să şi potolească foamea... Lumină?... Aşa e!... E întuneric... dar poate s'o îndura careva, să aprindă la capul meu vre-o făclie...

... Nu vezi?... Ia te uită... Nu e nimeni prin împrejur.. Uite-i ce departe stau... Li-e frică de mine!... le e frică de moarte... Ce proşti!... Nu vor veni şi ei, mai de vreme, sau mai târziu, acolo unde mă duc eu?... Iţi zic că acolo, e mult mai bine... Căci când voi fi rece... nimeni nu va mai fugi de mine... Nimeni... nu îmi va mai zice... E «tuberculos»... O, dacă ar şti ei, cât mă doare... Sunt eu oare vinovat că nu sunt sănătos ca ei?... Şobolanilor nu le va fi frică de mine... Nu... nu... Ei vor dănţui pe mine... şi mă vor săruta...

... Dar... un lucru vreau... Unul singur... Ascultă!... Atât de mult ţiu la el... Şi obrajii lui căpătară iarăş culoarea trandafirie...

... Eram sănătos pe atunci... în vremea când a murit mamă-mea... Ce vreme tristă!...

... Gheorghiţă, al meu, mi-a zis... Niculaie să-mi facă pomenirea de patruzeci de zile... iar tu scumpul meu... pe cea de un an... din sudoarea frunţii tale... Atâta doresc... Să nu mă uitaţi că tare e greu... Tu să-mi aduci lumânările şi să-mi pui să-mi citească pentru uşurare... Şi acolo sus... voi fi fericită... că la groapa mea... s'au rugat... copiii mei... doi... pe cari i-am iubit...

Atâta mi-a vorbit mama înainte de a închide ochii... Astea au fost ultimile ei cuvinte...

... Şi, tare vreau să-mi ajute Dumnezeu să împlinesc voia mamii... care a ţinut la mine... Iată... mai sunt douăzeci de zile... O, dacă frunza de acolo... nu s'ar desprinde... Nu mamă, dragă... fiul tău va trăi... El va veni... aşa după cum ţi-a plăcut ţie... la groapa ta... să-ţi aprindă o lumânărică şi să se roage lui Dumnezeu pentru tine... Şi apoi... pot să mor...

O tuse seacă îl întrerupse din nou. Apoi se sculă.

Ne am despărţit...

II

... Mâine se împlinesc douăzeci de zile... Mâine... Şi apoi frunza se va putea desprinde... Dar el nu are nici un ban... Aici, în magherniţa asta, stă de pomană... Cine îi va da lui?... Şi-i tare frig, acum dimineaţa... Dar mamă sa i-a spus «să nu mă uiţi!» Cum să nu împlinească el, ultima dorinţă a aceleia care l-a iubit, a mamei sale care zace sub pământ? Şi la gândul acesta... o tristeţe *puse stăpânire pe sufletul lui*... Nu.. niciodată... el nu va face asta...

... Se simte cu mult mai slab... Tusea nu-l slăbeşte acum nici o clipită... Şi totuşi... va face... O ideie îi veni în minte şi-i lumină faţa... Cum nu se gândise el mai înainte? Se ridică din patu i îngheţat... se îmbrăcă... şi se îndreptă spre scrin... Aici e vioara... cumpărată de mama lui... Vioara pe care a cerut să i-o puie la căpătâi, când el va muri...

Cu degele-i uscate, ridică capacul... O luă în mână... o şterse de praf... mângâie coardele... pe care degetele lui de mult timp nu mai alunecaseră, unse arcuşul cu sacâs, şi o aşeză lângă el...

... Vioara lui dragă... prietenul lui din timpuri triste... Câte dureri din sufletul lui oropsit, n'au răsunat în ea... şi câte lacrimi... n'au curs pe coardele ei?... Se va duce cu ea şi va cânta... Va cânta simfonia durerilor sufletului lui... Şi cui îi va fi milă... îi va da...

* * *

... Iată-l cu cravata făcută nod... timid... cu picioarele strânse... cu vioara în mână... sus la proprietăreasa lui... A socotit bine, să înceapă cu ea... O, ea e atât de bogată!...

... Roag'o pe doamna să iasă puţin...

Şi iat-o a ieşit... Din ochii lui melancolici, curg rugi să l asculte...

— Ai venit să-mi cânţi?... Il întrebă ea cu milă...

— Da, doamnă, răspunse el...

— Hai... cântă-mi.

... Îi era milă de sărmanul băiat, atât de tânăr, şi care ca mâine se va duce...

Şi el plecă capul... Ochii lui se luminară de o flacăre vie... In faţa ochilor săi, se ivi portretul mamei sale... Pentru ea cânta acum... da... pentru ea...

Duse vioara la bărbie... apropie arcuşul de coarde... Un sunet dulce se auzi... O melodie îndepărtată... tristă... Nu era ceva pământesc... Se auzise un cor divin, din alte sfere... Era melodia unui om... dureroasa melodie ce o cânta poate pentru ultima dată aici pe pământ... Şi vioara suna înainte... prelung... Şi în sunetele pline de duioşie... i se păru că mama lui... cuprinsă de durere începu să plângă... şi uite... se apropie să l sărute de bucurie că n'a uitat-o.. Din ochii lui, o lacrimă fierbinte, căzu pe vioară... Alta, picură alături... Plângea... Îşi plângea mama, care privea la el cu ochii mari întrebători... şi poate plângea că pleacă...

... Intr'un târziu el opri mâna să mai alerge pe coarde, şi îşi ridică capul trist...

... In faţa lui, doamna plângea şi ea... Simţise... poate câodva durerea... Apoi... după mult timp ştergându-şi ochii privi spre el... Iar el rece şi simplu îi zise:

— «Am cântat pentru mama, că mâine se împlineşte un an...»

Din nou ea, începu să plângă... Apoi cu ochii înlăcrămaţi, îi întinse o hârtie...

... Pentru el asta? Pentru el o mie de lei?... Şi cu ochii veseli, plini de bucurie, se depărta, murmurând mulţumiri...

... Bucură-te mamă... Mâine fiul tău va veni să te vadă... El nu te-a uitat...

... O, fiinţe divine, ce ajutaţi pe cei fără nici un ajutor... Ce bine faceţi!... Dacă a-ţi şti în sufletul lor oropsit cât de mult se bucură, cum simt ei această bucurie, după care au tânjit...

... Cât balsam turnaţi în vinele lor... care au sângerat adeseori... fiinţe divine, măreţia sufletului vostru, îl poate înţelege numai unul singur, care a făcut ca voi...

* * *

N'au trecut multe zile, decând s'au împlinit douăzeci de zile... Aceleaşi lebede aleargă pe lacul argintiu... Aceiaşi oameni se găseau... Dar azi, nu mai îmi găsesc prietenul lângă pomul desfrunzit... Mă uit în sus... Ieri, era el aici... şi sus bătută de vânt, se legăna frunza îngălbenită... Azi nu mai e... nici el... nici frunza...

«Ai să vezi, mi-a spus ieri el... Mâine eu nu voi veni... şi nici frunza nu va mai fi aici... Voi merge să găsesc pe mama mea...»

... «Simt că am să mor... şi vreau... Mi am făcut acum datoria sfântă...

... Şi aşa a fost... S'a dus a *doua zi să-şi întâlnească mama, şi* sus acolo... în înălţimile albastre... împreună cu vioara lui... să-şi cânte durerile de pe pământ... Aşa a fost...

FOLKLOR

Obiceiuri, credinţe, superstiţii

In ziua de Paşti de ţi se va aprinde ceva pe tine, până la anul nu mai trăieşti.

Când sughiţi, vorbeşte cineva despre tine.

Dacă n'ai luat paşti, mănânci iarbă cu pâine.

Ca să ţi viseze mamă-ta ursita-ţi, să treacă peste tine noaptea de te-ai născut zicând: «Odată l am născut, odată să-ţi visez ursita».

Primăvara, de vezi furnici, — de prima dată ia din furnicar şi aruncă înapoi ca să fii tare ca furnica.

Când auzi trosnind lucrurile în casă nu-i bine — moare cineva.

Când intri în casa cuiva, de are o fată mare, să stai pe pat ca să şeadă peţitorii.

Dacă mănânci când scapătă soarele, faci bube la gură.

Popa la groapă citeşte mortului: «Corpul pământului şi sufletul dracului».

Vacii fătate să-i legi un fir roşu la coadă, să nu se deoache.

Câinele gândeşte bine stăpânului căci zice: «Dă-i doamne copii mulţi, ca cu fărâmiturile de la ei să trăesc şi eu». Iar pisica: «Chiorăşte-l Doamne pe stăpân să-i iau bucătura din mână» şi tot închide din ochi.

Cei dintâi căţei ai unei căţele se leapădă, căci turbează.

De visezi casă nouă, moare cineva.

In noaptea de Paşti se deschid cerurile.

In noaptea Ovideniei, joacă banii.

La botezul unui prunc se zice: «De la noi puţin, de la Dumnezeu mult».

Când se joacă «măgarii» se va strica vremea.

Iosif N. Dumitrescu, Bistriţa

Hazlii, din popor.

Numai tare mă tem să nu fie după cum ştiu eu!...

Tot ţiganul a fost şi de data asta cu pricina.

Se duce, bietul, într'o pădure, şi—se vede că vrând să facă mai multe trebi deodată—tae un copac mare-mare şi-l răstoarnă peste căruţă cu chip ca să nu se mai osteneasca şi cu încărcatul! Dar căruţa ţiganului s'a stricat cât ai clipi; ba şi alba s'a turtit subt greutatea căderii copacului!...

Ce-i de făcut? O iea săracul Ţigan la vale, că tot într'acolo merge omul când e supărat; şi se întâlneşte cu un român isteţ, care cunoscându i aleanul, îi zice:

— Unde te duci, Ţigane?

— Pe drum, Românico, răspunse ursarul — dar n'ai văzut aşa şi aşa, un cărucior ca al meu şi o albă ca a mea?

— Văzut, cum nu! strigă Românul. Iaca pe arătura ceea, pe colo... fugi degrabă...

— Oare? întrebă Ţiganul.

— Zău, mă şi jur... fugi!..

— Numai de ar fi aşa, Românico, face Ţiganul, alergând într'acolo,—şi nu altfel; **că tare mă tem să nu fie după cum ştiu eu!...**

Gânduri creştineşti

1) Dacă aşezaţi pe Hristos pe ultimul plan al vieţii voastre zadarnic va veţi strădui, voi, fii ai oamenilor, să vă uşuraţi de griji, sufletele voastre poartă grele poveri; puneţi L însă deasupra şi sarcina voastră va fi uşurată.

*

2) A cuceri sufletele pentru Hristos e cea mai înaltă chemare din lume.

*

3) A sluji lui Hristos nu înseamnează numai a trăi în El, ci şi pentru El.

*

4) Durerea de ieri ne pregăteşte pentru curajul de azi şi pentru biruinţa de mâine.

*

5) Câţi dintre noi nu mângâe câte un păcat tainic care ajunge într'o zi să ne stăpânească şi să îndurereze pe cei ce ne iubesc.

*

6) Rugăciunea este cea mai puternică formă a vieţii sufleteşti. Ea creiază înlăuntrul vieţii o atmosferă vrăjită care naşte linişte, răbdare şi cumpătare.

*

7) De multe ori noi nu descoperim pe Dumnezeu decât pe marginea gropii celor dragi ai noştri.

*

8) Indoiala e otrava care despică şi usucă mugurii vieţii.

*

9) Cu Mântuitorul s'a născut în lume iubirea. Iubirea se înputerniceşte prin răstignirea Lui, dar moartea prin necredinţa noastră.

*

10) Nu fugi de jertfă! Chiar dacă piroanele care au sfâşiat mâinile Mântuitorului ar trebui să se înfigă în carnea noastră!

*

11) Numai lacrimile spală — sufletul.

*

12) Nu judecaţi—ca să nu fiţi judecaţi! — a comandat şi recomandat cel mai mare legiuitor al omenirii.

De ce? Pentrucă cine putea şti mai bine ca El, cât este de greu şi de periculos a judeca!

De aceia El, şi pune sancţiunea: «ca să nu fiţi judecaţi»!

*

13) Cine caută, şi iubeşte adevărul va găsi pe Dumnezeu.

*

14) Acel om e înţelept care învaţă dela ori şi cine.

*

15) Acel om e puternic care poate stăpâni patimile sale.

*

16) Acela e bogat, care se mulţumeşte cu puţin.

*

17) Acela e pe deplin mulţumit care trăeşte după voia lui Dumnezeu.

*

18) Când vezi un om bun, ori unde ar fi, respectă-l, strânge-i mâna, ajută-l, căci mulţi oameni buni nu prea sunt în lume.

*

19) Vrei să te răzbuni faţă de duşmanul tău, «fă-i mereu bine»

*

20) Dacă ziua bună se cunoaşte de dimineaţă, ziua de mâine a unui popor sunt copiii.

Dem. I. Iliescu Palanca

DOBROGEA

EXCURSIUNEA REGALA DIN 1926

2)

DE FARMACIST COLONEL
GH. GRINŢESCU
Membru al Academiei Franceze de Botanică.

In anii cu inundaţii toată lunca este o adevărată mare, cu valuri puternice, pe care vapoare cu şlepuri pot naviga până la distanţe mari către interior.

In alţi ani din contră, când apele Dunărei ajung la nivelul malurilor, câmpiile rămân uscate şi pe ele vedem păşuni abundente, ogoare bogate de grâu, porumb, cânepă, orz, ovăz, etc., cu o putere de vegetaţie extraordinară. In alţi ani, când Dunărea abia se revarsă peste maluri, nu mai vedem nici balta cea enormă şi nici ogoarele cele bogate, ci mai toată câmpia are aparenţa unei întinse mlaştini din care ies unele ridicături numite «grinduri». Aşa dar întreaga natură ia cu totul un alt aspect după înălţimea la care ajung apele Dunării.

Stuful ale cărui rizome cât timp câmpia era neinundată au stat ani întregi în pământ fără a se mai şti măcar de exisenţa lor în acele locuri, îndată ce vine un an de inundaţii începe o vegetaţie cu o putere atât de mare, în cât toamna ne putem trezi cu adevărate păduri acolo unde înainte nu vedeam decât iarbă şi alte plante de câmp. Plantele obişnuite de uscat ca diferite specii de Graminee, Salicaceae, spre a putea rezista când vine inundaţia peste ele, caută a se adapta repede la noile condiţiuni de viaţă, formându-şi aparate speciale, pentru a putea pluti deasupra apei şi dând naştere din loc în loc pe tulpine la rădăcini adventite (care la sălcii sau răchiţi sunt adevărat barbe), prin care se fixează din distanţă în distanţă în pământ, pentru a se hrăni şi a nu fi smulse sau distruse de valuri. Aşa dar o asemenea inundaţie este ore-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

înviere generală a unei naturi pe care o credeam dispărută de mulţi ani şi o înlocuire a unei alteia, care intră în o stare latentă spre a aştepta ca după o serie mai mare sau mai mică de ani să-i revinădin nou condiţiunile de existenţă spre a se putea desvolta.

Această schimbare radicală a condiţiunilor de viaţă, continuele transformări, prin care trece Balta sunt de cel mai mare interes ştiinţific, menite să atragă pe orice naturalist la studiul lor, oefrindu-ne ocazia de a putea cerceta şi rezolvi o întreagă serie de probleme ştiinţifice şi economice de cea mai mare importanţă.

Apusul de soare este pe sfârşite şi meditând la cele cântate de Dr. Antipa şi pe care şi ochii noştri le adeveresc, trecem încet pe lângă malul românesc, până în dreptul lacului Greaca, unde pe malul drept al Dunărei se termină frontiera bulgară şi de unde ambele maluri devin româneşti. Maluri presărate atât pe dreapta cât şi pe stânga cu diferite sate, întretăiate de o parte şi de alta cu frumoase zăvoae şi păduri de sălcii şi cu plopi care încep să licărească lumini în amurgul ce se lăsa, se auzea cânt de păsări, ecoul uralelor şi se vedeau saluturi de pălării şi fâlfâituri de batiste. Astfel ancorăm, spre a trece noaptea în largul Dunării, în faţa Olteniţei.

Santinelele de pe bord prin fluer prelung dau semnalul, garda se înşiră în pas cadenţat luând poziţie, iar goarna sună spre rugăciunea de seară, după care totul reintră în liniştea nopţii.

Zorile mijesc, în murmurul apei şi în cântul păsărilor, aureola zilei se înălţă pe cer şi 22 Mai pare mai frumos. Yachtul începe a se legăna, în vuetul maşinelor şi a se lăsa în plescăitul apelor, printre frumoasele lunci ale vechiului mal şi pe lângă coasta abruptă a noului mal românesc, care este o continuare a dealurilor prebalcanice, ce se afundă în Dunăre. Această coastă brusc abruptă în Dunăre, ondulată când în boturi, când în văi, are fundamentul format din roce calcaroase (ce trec pe sub Dunăre în câmpia românească Bărăgan) peste care s'a depus nisipuri galbene cu cardii (dacice), marne de ape dulci şi o pătură de loess foarte groasă, care a dat naştere coturilor de mai sus, înalte de 100—130 m. *altitudine.* Pe o parte şi pe alta, lăsăm în urma noastră sate şi pichete de Grăniceri, unde în faţa căsuţelor alb văruite se văd câte 2 soldaţi şi toţi trei de sentinelă dând onorul. Incet, încet ca în film, frumoasele lunci pline de turme, umbrite de zăvoaie tinere şi bătrâne, ale căror frunze în bătaia soarelui ne desemnează pe Salcia albă (Salix alba); Salcia verde (Salix fragilis); Salcia cenuşie (Salix triandra) apoi siluete albe şi negre de: Plop alb (Populos canescens), plop negru (Populos nigra) sau întinse pâlcuri de cătină (Tamarix pallasii) înflorită de un piersicismaprins, cari dau un colorit asemănător coloritului de Erica ce se întinde cât e zarea în câmpia germană. Aceste pâlcuri de cătină urmăreşte cursul apei, când pe dreapta, când pe stânga Dunărei până la Mare, lăsând în urma noastră lunci cu o vegetaţiune luxuriantă boturi de dealuri cu tufişuri, sate tăcute, înaintând mereu prin diferite coturi şi întorsături, când deodată în depărtare se zăresc ca nişte suliţe minaretele din Silistra.

Fără oprire, în aclamaţiile poporului, trecem lăsând în urma noastră *Braţul Borcea* ce apucă spre Călăraşi, *Braţul Ostrovului* spre Ostrovul de azi, urmându-ne calea pe Dunărea cea nouă sau *Braţul Plosca*, trecând pe lângă o sumă de Păcuiuri ca: *Ostrovul*, care acum 150 ani era populat cu strămunii unora din locuitori, ce din cauza inundaţiilor, s'au mutat dând naştere Ostrovului de azi. «Nu de mult — zice un bătrân — sunt cam 50—60 ani, de când Dunărea mare trecea pe aici şi vapoarele mari se opreau la Silistra».

Ce schimbări! In 50—60 ani sau chiar 100, pe aici nu era decât *Păcuiul Ostrov* şi *Păcuiul lui Soare*, azi între aceştia s'au mai născut: *Păcuiul Hopa, Păcuiul Pastramagiul mare şi mic, Păcuiul, Păcuiaşul, Talchia*, iar Păcuiul lui Soare a devenit mult mai mare.

Astăzi, pe lângă insulele vechi ca: Ostrovul şi Soare, s'au format altele, toate au crescut şi cea mai mare parte s'au lipit între ele formând la un loc o insulă mare. Aici este cel mai frumos exemplu de felul cum se formează Ostroavele noi şi cum se potmolesc braţe de Dunăre, în Dunăriţe, Verigi, Zătvoane, Zavaluri, Privaluri, etc. Astfel a dispărut braţul principal al Dunării în faţa Ostrovului de azi, ne mai rămânând din el de cât o simplă Verigă ce se împotmoleşte, din ce în ce, arătând tendinţa de a dispărea şi de a lăsa în faţa Ostrovului de azi o mare câmpie. Astăzi, aceste insule noi sunt pline de păsări sălbatice, de turme de vite şi oi, iar cele vechi, Ostrovul şi Păcuiul lui Soare, odinioară populate, azi, nu mai păstrează decât urmele vechilor cuptoare romane şi monezile ce se văd ori în albia braţelor când seacă, sau în malurile ce se surpă de apă.

Firul din ce în ce tot se deşiră, din ce înce tot mai frumos La dreapta spre Păcuiul lui Soare spre capul Dervent. In acest Păcui se văd urmele unui cetăţi, nici arborii mari, nici valurile ce lovesc nemiloase în zidurile ei, nu ne pot spune trecutul de glorie, clipele de fericire sau cataclismul ei. După compoziţia zidăriei, după forma şi cioplirea pietrelor, nu poate fi decât de aceiaşi origină ca şi a ruinelor de la Adam Clisi. Ziduri acoperite de uitare, ascunse de sălcii şi plopi bătrâni, pe care se agaţă şerpuind Periploca graeca, Vitis silvestris (viţa sălbatică), Clematis Vitalba (Curpenul de pădure). (va urma)

Tâlcuirea Legilor

de Artur Gorovei

Despre moştenire şi despre reprezentare

Unii oameni cari au avere îşi fac testament, prin care arată cum să se urmeze cu averea lor după moarte; alţii, însă, nu se gândesc la aceasta, şi la moartea lor, averea li se împarte după rânduelile hotărâte în lege.

Orice fel de avere care rămâne după un mort, se numeşte moştenire şi se cuvine rudelor mortului, care dovedesc această înrudire.

Moştenirea persoanelor care n'au testament se numeşte moştenire sau succesiune ab intestat (numire latinească) iar a acelora care au testament, se numeşte moştenire sau succesiune testamentară.

Când moare cineva, se zice că-i deschide succesiunea. Succesiunea se deschide în clipa morţei, şi în locul unde mortul şi-a avut cel din urmă domiciliu.

Pentru ca cineva să poată lua sau să poată culege o moştenire, se cer patru condiţii: 1. Să fie în viaţă; 2. Să fie capabil; 3. Să nu fie nedemn (nevrednic); 4. Să nu fie o altă persoană care să aibă drept de moştenire înaintea lui.

Ca să poată moşteni cineva, trebue să fie în viaţă; prin urmare nu pot moşteni persoanele care sunt moarte în acel minut, şi persoanele bănuite sau presupuse că nu ar fi în viaţă, din pricina absenţei.

Este în viaţă nu numai fiinţa pe care o putem vedea cu ochii în minutul deschiderei succesiunei, ci şi fiinţa care, în acel minut, este zămislită în pântecele mamei sau, cum se zice: copilul conceput. De pildă: Moare Ion şi lasă doi copii, între cari ar urma să se împărţească moştenirea; dar Ion era însurat de al doilea. şi nevasta acestuia, după câteva luni dela moartea lui, naşte un copil, pe Vasile. Copilul acesta, Vasile, măcar că nu este născut în minutul morţei lui Ion, are şi el drept la moştenire, pentru că era zămislit în minutul deschiderei succesiunei.

Cum se poate şti dacă în adevăr copilul era zămislit în minutul deschiderei succesiunei?

In ajutorul deslegărei acestei însemnate chestiuni, vin prezumţiunile, despre care am mai vorbit. Am văzut că dacă un copil se naşte, cel mai de vremea după 179 zile, şi cel ma târziu după 300 zile dela moartea soţului legitim al femeei care'l naşte, este socotit drept copil legitim al mortului.

Persoanele care sunt declarate absente sau măcar presupuse absente, în minutul când se deschide o moştenire, la care ar avea drept, nu pot dobândi moştenirea. Se înţelege că nu o poate cere mandatarul unei asemenea persoane, căci despre cel absent nici nu-i vorbă.

In asemenea caz, dacă persoana absentă ar avea drept la moştenire împreună cu alţii, aceia vor împărţi între dânşii şi partea aceluia declarat sau presupus absent.

Am văzut ce va să zică o persoană capabilă. Când este vorba de moştenire, numai străinii sunt incapabili de a moşteni anumite soiuri de averi în ţara noastră.

Străini însemnează orice om care nu are drepturi politice în ţara asta.

Şi streinii, după Constituţie, nu pot dobândi pământuri nici prin cumpărare, nici prin danie, nici prin moştenire, în sfârşit nici într'un fel.

Legea zice că nu pot dobândi imobile rurale în România. Ştim că proprietatea se dobândeşte şi prin moştenire, de aceia străinii nu pot dobândi pământuri nici prin cumpărare, nici prin danie, nici prin moştenire, în sfârşit nici într'un fel.

Nedemn sau nevrednic, de a moşteni averea cuiva, este moştenitorul care a fost condamnat pentru că a omorât sau a încercat să omoare pe defunct; este nedemn acela care a făcut o pâră în contra mortului despre o crimă care dacă ar fi fost adevărată, ar fi făcut să fie condamnat la pedepse foarte mari, şi moştenitorul major care, având cunoştinţă despre omorul defunctului, n'a pârât judecăţei pe făptuitor.

Moştenitorul depărtat dela moştenire ca nedemn, este dator a întoarce toate fructele şi veniturile a căror folosinţă a avut-o, dela deschiderea moştenirei.

Copiii nedemnului, care vin la moştenire cu drepturile lor de moştenitori, şi nu prin reprezentaţie (despre care vom vorbi), nu sunt depărtaţi pentru greşeala tatălui lor. De asemenea dacă un moştenitor n'a pârât (denunţat) pe omorâtorul persoanei pe care ar trebui s'o moştenească, aceasta nu vatămă în drepturile lor pe ascendenţii şi descedenţii omorâtorului, pe afinii săi de acelaş grad, pe soţul sau soţia sa, pe fraţii sau pe surorile sale, pe unchii sau pe mătuşile sale, pe nepoţii sau nepoatele sale.

Să zicem că a murit Vasile şi a lăsat avere. Vasile a avut doi copii, pe Ion şi pe Toader, dar Ion a murit înaintea tatălui său, şi i-au rămas doi copii, încât la moartea lui Vesile sunt ca moştenitori: fiul său Toader şi nepoţii săi, adică fii lui Ion. Toader moşteneşte cu dreptul lui, iar fiii lui Ion moştenesc cu dreptul tatălui lor, pe care ei îl reprezintă.

Când cineva moşteneşte cu dreptul altuia, pe care îl reprezintă, se zice că moşteneşte prin reprezentaţiune.

Pentru ca să poată moşteni cineva prin reprezentare, trebue ca acel pe care-l reprezintă să fie mort. Un fiu, de pildă, nu poate reprezenta într'o moştenire pe tatăl său, dacă acesta ar fi în viaţă. Mai trebue ca acel reprezentant să fi avut, când era în viaţă, capacitatea de a moşteni pe cel mort; de asemenea ca reprezentantul, adică acel care vine la moştenire prin reprezentare, să fie descendent legitim al reprezentantului, şi, în sfârşit trebue ca reprezentantul să aibă el însuşi dreptul de a moşteni pe mort.

Numai copii mortului şi fraţii şi surorile sale au dreptul de a reprezenta, adică de a moşteni prin reprezentare.

In linie dreaptă scoborâtoare (descendentă), se admite reprezentarea până la nesfârşit. De pildă: copii lui Ion dacă ar fi morţi când se deschide moştenirea lui Vasile, şi dacă ei ar avea strănepoţi, sau răstrănepoţi, aceştia au drept la moştenirea lui Vasile. Şi dacă ar fi precum am presupus noi, că la moartea lui Vasile i-ar rămânea un fiu în viaţă, Toader, şi strănepoţii lui Ion ar lua cealaltă jumătate, pe care ar trebui s'o împartă deopotrivă între dânşii, ori cât de mulţi ar fi ei.

In linie lăturalnică (colaterală), reprezentaţiunea este admisă în privinţa copiilor cari se trag din fraţii şi surorile morţilor. Este bine înţeles că aceştia au drept la moştenire numai când mortul nu a avut nici un copil, şi aceşti coborâtori din fraţi şi surori, îşi împart moştenirea cu celelalte neamuri care ar mai avea drept la moştenire.

Reprezentantul n'are, în moştenirea mortului, nici un drept mai mult sau mai pude cât ar fi avut acel pe care'l reprezintă. Dacă persoana reprezintată are mai mulţi copii, aceştia toţi au a-şi împărţi ceeace s'ar fi cuvenit părintelui lor, dacă ar fi fost în viaţă. Aceasta însemnează, cum zice legea, că reprezentaţiunea pune pe reprezentanţi în locul, în gradul şi în drepturile reprezentantului.

† ALDEA T. ISOFACHE

S'a stins din vieaţă în floarea vârstei şi în chinurile cele mai groasnice ale accidentului din staţia Recea, iubitul cărturar ALDEA. Era militar şi venia cu sufletul plin de bucurie, cu inima însufleţită de idealuri frumoase, către cuibul părintesc, către locurile unde adesea îi dădea prilej de a scrie gazetelor: «Cultura Poporului» şi «Poşta Ţăranului». Fatalitatea nemiloasă şi moartea crudă a răpus pe neaşteptate sufletul mult iubit al îndureraţilor părinţi şi prieteni, lăsând în urmă o rană greu de vindecat. Pierde Liga Culturală un inimos şi vrednic ostaş, iar gazetele un priceput mânuitor al penei.

In clipa aceasta când gândul meu de amic, sboară spre locul unde tu dormi somnul veciei, rog ca bunul DUMNEZEU să ţi răsplătească meritele, după cum tu ai ştiut să păzeşti vieaţa cinstită şi creştinească.

La mormântul tău proaspăt şi neplâns, iubitul tău prieten trimite de aici o lacrimă de durere şi regrete eterne.

Fie ţi ţărâna uşoară!

C. GEORGESCU. — Obrejiţa.

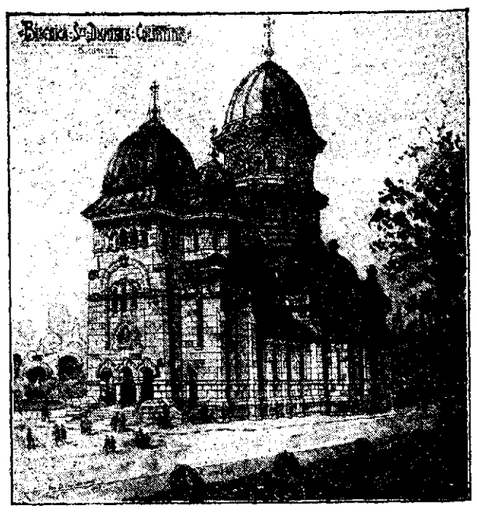

Biserica Sf. Dumitru — Colentina. Măreaţa biserică din Bucureşti, care va fi sfinţită în anul viitor.

Ofensiva culturală la sate

In urma războiului cel mare, s'au resimţit cerinţi noi pentru viaţă individuală şi socială. Atît din punct de vedere material cât mai cu seamă cultural, poporul nostru a rămas săcătuit, lucru care a făcut ca cârmuitorii ţării să ia urgente măsuri. Imediat după războiu s'a venit cu expropierea; s'au înmulţit şcoalele şi s'a modificat programele în felul nou de viaţă. Toate aceste reforme însă n'au putut satisface nevoile noi de viaţă. Pământul era muncit neraţional, şcoalele trebuiau populate cu elevi, care trebuiau să se instruiască, scoţând cetăţeni cât mai bine pregătiţi pentru viaţă. S'a observat, că toate aceste îmbunătăţiri, nu sânt aproape nici un progres. Faptul acesta a atras din nou atenţiunea cârmuitorilor.

In cele din urmă s'a găsit buba. Iată care era răul. Şcoalele erau binefăcătoare numai lumii copiilor; familiile însă erau lăsate în întuneric.

Şi în nepriceperea lor, strica tot ce se clădea prin şcoală. Copilul avea mai mult contact cu familia, dela care nu putea să aibă nimic bun. Scăpaţi din obligativitatea şcoalei — pe care, inconştient, o ura şi familia — intra în felul de viaţă al părinţilor şi printr'o convieţuire îndelungată, copiii însuşeau aceleaşi obiceiuri şi acelaş fel de viaţă. Lucrau pământul cum vedeau dela părinţi—mereu auzind că noi n'am arat adânc, nici n'am mai îngrăşat, nici n'am mai ales sămânţa şi când D zeu dădea ploaie să făcea şi răsfăcea». — Şi iată, că tot ce se clădea prin şcoală se strica prin familie. Acest lucru nenorocit, a fost prins de D-l fost Ministru al şcoalelor Dr. Anghelescu, care imediat s'a gândit la mijloace de salvare a naţiunei şi a hotărât o mişcare culturală care să cuprindă toată suflarea românească. Această mişcare este «Ofensiva culturală» care înseamnă pe larg «Şcoala populară». N'a stat D-l fost ministru mult la gânduri şi imediat a pornit la acţiune. A lansat apeluri peste apeluri la toată lumea intelectuală. Deocamdată la oraşe s'au putut mai uşor satisface cerinţele acestei opere; la sate, unde întunericul e mult mai mare şi unde e majoritatea naţiunei, a mers mai greu. Apelul D lui fost Ministru a fost ascultat de cei 2 factori de lumină: preotul şi învăţătorul. Ambii, idealişti supuşi şi executori, au şi început lupta prin conferinţe, serbări, biblioteci, coruri săteşti, coruri la biserici, predici, etc. Intr'un an cine a controlat munca—în special — a învăţătorilor, a văzut că bibliotecile s'au scuturat de praf, frequentarea la şcoală şi biserică mai regulată, gunoaile de prin curţi au fost cărate pe câmpul de muncă, etc.

Biserica şi şcoala sunt mai îndrăgostite de săteni, iar copiii nu mai sunt supuşi la acte de imoralitate din partea familiilor, care auzind prin conferinţi răul ce-l aduc copiilor înşişi, părinţii au căutat a se stăpâni şi a-şi iubi mai mult copiii. Această muncă, spre cinste, a fost ajutată şi de d-nii prefecţi, doctori şi parlamentari, dar mai rar. La roate stătea tot învăţătorul. El era convins de necesitatea acestei mişcări şi nu-l rabdă inima să stea în nepăsare. Cei mai mulţi îşi neglijau gospodăria căci această muncă, desigur cerea timp şi'n orele de clasă nu putea, deci era nevoit să facă un plus de cel puţin 7 ore pe săptămână, ore pe care după o lege dreaptă, trebuesc plătite şi încă cu acelaş salar ca şi orele de clasă, ştiindu-se că folosul adus, e tot atât de mare ca şi orele muncite în clasă. Dăm şi obligaţii, dar să-i dăm şi posibilitatea de traiu. D-l fost Ministru al şcoalelor, avem credinţa că a avut în vedere aceasta, chiar dela început, dar nu putea porni cu toate.

Pentru anul viitor situaţia se va îndrepta, învăţătorimea va munci cu drag, iar scopul ofensivei culturale, — pregătirea familiei şi legătura ei cu şcoala va fi îndeplinită, înscriindu-ne şi noi ţara în rândul ţărilor civilizate din apusul Europei.

C. Butucea

Regina Maria şi viaţa

Ce m'a învăţat viaţa? Iată o întrebare pe care şi-a pus-o Regina Maria şi la care răspunde în ultimul număr al apreciatei reviste «La Roumanie Nouvelle» a d-lui Jean Th. Florescu. Cu o simpatică sinceritate, Regina priveşte înapoi, din culmea celor 50 de ani şi caută să precizeze ce a învăţat în frageda copilărie, ce învăţături i-a adus pubertatea, tinereţea, vârsta maturităţii.

Ignoranţa copilăriei, siguranţa tinereţii, consolarea maturităţii, iată cele trei etape principale ale vieţii.

«Am fost întotdeauna, spune Regina, o luptătoare activă şi când eram tânără, nu ştiam că vreun lucru era destinat să-mi aducă învăţătură; e probabil că cine mi-ar fi spus-o, n'ar fi fost bine primit. E atitudinea pe care tinereţea trebue s'o aibă faţă de viaţă. Energia tânără a tinereţii, impulsivitatea ei, lipsa ei de reflexiune, sunt tot atât de necesare planului general, pe cât va fi, mai târziu, înţelepciunea noastră mai coaptă».

Fericirea — în timpul tinereţii, al soarelui, al florilor ea era aşteptată; dar abea mai târziu regina a văzut că acestea fuseseră fericirea.

Speranţa — natura a pus-o în noi, ca s'o avem veşnic, aşteptând mereu realizarea fericirii supreme.

Momente fericite, mai puţine; momente grele, mai multe, au trecut şi au lăsat Reginei o învăţătură: dorinţele devenind mai abstracte, spiritul îşi recapătă pacea, iar pacea spiritului este fericirea.

Iar învăţătura supremă a vieţii este: nimic nu-i atât de minunat, nimic nu-i atât de teribil pe cât pare. In momentul fericirii celei mai mari dorim mai mult încă; în momentul unui dezastru, speranţa nu ne părăseşte. Şi tot ora când obţii pacea spiritului este ora cea mai perfectă a vieţii.

Aceasta este, după credinţa Reginei, adevărata lecţie a vieţii.

O serie de cugetări înţelepte cari arată că Regina ţării este în acelaş timp şi o cugetătoare asupra filosofiei vieţii...

Preot Cruceanu

Cetiţi şi răspândiţi „Cultura Poporului"

Colecţia de folklor medical

Rătita. Coaja e bună în tămăduirea frigurilor. Este tonică şi astringentă. In unele regiuni (Com. Zanoc-Sălaj) femeile fac o băutură din coaja de răstită şi o întrebuinţează ca anticoncepţională (în contra sarcinei).

Rosmarinul. Ceai bun la dureri de ochi, dureri de stomac, orbalţ.

Rostopasta (Coada rândunicei). Sucul îl foloseşte poporul pe alocurea, contra mijeilor. Frunza la vătămătură. Fiartă cu miere de stup şi rădăcina de podbac, se foloseşte la năduf (astm) şi tusă. Se mai pune la prunci în ciupă şi se spală cu el la boala câneasca şi se descântă aşa: «Mâncărime de câine, mâncărime de mâţă, boală câneasca, pe cutare să mi se împlinească» (com. Zaonc—Sălaj, dela Puşcaş, Floarea, 1914).

Rudăreasa. Bună la vindecarea herniei. Modul de întrebuinţare: Se scoate rădăcina plantei, se usucă, se pisează fin, se amestecă cu rachiu de drojdie şi se lasă astfel trei zile. Din medicamentul astfel pregătit se dă bolnavului să bea câte un păhărel dimineaţa şi unul seara. După vre-o 10—20 de zile, hernia dispare. Revine însă, deaceea tratamentul trebue repetat după vre o 3—4 luni (de la Gh. Strat şi Ioana Constantinescu, Com. Cosminele Prahovoa).

Sfecla.—Sfecle verzi îndulcite cu zahăr sunt bune contra tusei grele (Com. Zanoc—Sălaj).

Soc. — Ceaiul de soc este bun contra tusei. Florile fierte cu lapte, se dau copiilor cari tuşesc. Fiertura de flori de soc amestecată cu acea de flori de arţar se dă copiilor ce s'au speriat şi se descântă în acelaş timp astfel:

«Doamne, Maria maica sfântă, ajută-mi! Ristos te-a dat, Ristos te-a botezat, Ristos ţi-a dat cruce dreaptă în mâna dreaptă, cruce strîmbă în mâna stângă, mătura şi cuţit din şatră, să te aperi de un spăriat, 2. 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, spărieţi, de 99 sparieţi cu mânurile mele cu amindouă, de-i spăriat de maica, de fraţi, de surori, de lătratul cânilor, de râjitul marhelor, de gâgăitul gâştelor, de cotcorozitul găinelor, de cântatul cocoşilor, io bine alege-te-oi, bine culege-te-oi, bot mare, face-te-oi, în Marea Roşie ţipa te-oi, unde cocoşi negrii nu cântă, unde fata nu feteşte, unde popa nu pofteşte, sunt prunci mici nebotezaţi şi copaci cu rădăcinile răsturnaţi, acolo să locuiţi, prunc aista să rămânâ tistaş şi curat ca argintul strecurat, ca maica sfântă ce l-o lăsat.

«Dă-i Doamne leac şi veac
«De la mine descântat».

Dela Câmpean Teodor, 1913, com. Zanoc, jud. Sălaj).

Şofranul. Se dă (com. Zanoc-Sălaj) în boli de ficat. Şofranul şi măcrişul plămădit în ţuică de cornină, se dă în gălbinare (icter) (com. Popeşti—Vâlcea).

Spânţul.—Pregătit cu rachiu se dă în contra hernie (com. Jorăşti—Covurlui).

Spinul vântului. Zeama de rădăcină, bună la dureri de inimă (Zanoc—Sălaj).

Ştevie.—Ceai de stevie, bună contra diareei (Com. Brabova—Dolj).

Sudoarea calului (Buruiană) Se foloseşte contra tusei şi durerilor de piept (se face ceai). Se pune în baia tificilor, în delir. (Zanoc—Sălaj).

Sulfină.—Când te dor şalele, încinge-te peste mijloc cu sulfină (Dăeşti—Vâlcea).

Material câştigat şi catalogat
de Dr. Od. APOSTOL

IN PRIBEGIE

Sandu Tudor povesteşte la nepoţi şi fraţi mai mari
Traiul lui, dus în robie, când a fost «prins» la Bulgari:
«Maică, ce-am păţit pe acolo! De mă credeţi, măi copii,
«Noi şi morţi vom spune chinul, truda noastră, D'apoi vii?
«Trai c'al nostru, măi Muşate, nu găseşti că-i lucru rar:
«Am mâncat frate şi pae, ca plăvanii din coşar.
«Apă, doar câte-o bardacă, plină şi-aia cu noroi...
...Când mureau ostaşii noştri, groapa le-o săpam tot noi.
Par'că nu-mi vine a crede, câte-am tras, cât-am umblat...
Uite, fac o cruce mare: Bodaproste că am scăpat!
Şi mai zic şi-o vorbuliţă: Să dea bunul Dumnezeu.
Ce-am păţit să nu păţească, nici măcar vrăjmaşul meu.
...Cum vă spun, nu ştiu de unde, unu... Mirea Stan Muscal
A făcut rost, mare nene, de ce crezi?.. De-un biet caval.
Şi cum stam întinşi pe scară, încălzindu-ne la foc,
Unde-a prins să zică'o doină... Dumnezeu să-i dea noroc!
Răsuna duios cavalul... mă vedeam par'că la noi
Şuerând şi eu o doină şi cosând pe câmp, trifoi...
Vedeam via şi fântâna, vede-am casa, leagăn drag,
Taică-meu cioplea pe prispă, maică-mea torcea în prag.
Şi de dorul lor, măi frate, mă, plângeam ca un zănatec
Par'c'aveam un foc la tâmple, peste inimă jăratec...
A tăcut de-odată doina... Şi ce-aud, măi frăţioare?
Zicea hoţul «brâuleţul»... Şi ce văd? Minune mare!
Noi, trudiţii, obidiţii, nemâncaţi de două seri
Am făcut cu toţi o roată şi jucam din răsputeri!
N'aveam fete'n jocul nostru, dar eu mă vedeam la horă.
Jucând «brâul» cu Ileana, ce-i acuma mamei noră.
Trupului slăbit de foame şi de atâta pribegie.
Mă miram: De unde Doamne, îi venise aşa tărie?
De robie, îmi uitasem... Măi şi-am tras un chiuit,
De-au sărit la noi Bulgarii, crezând c'am înebunit..

. . . . . .

Şi de-atunci când văd o horă, lăcrămez ca un copil
Iar de aud o doină, nene, curge chilul peste chil,
Doina, hora, dă viaţă... V'o spun, mare ca un frate
Cin'nu crede, leacu-i grabnic: ducă-se'n străinătate!
Doar atunci, va şti ce-i hora şi ce-i doina şi ce-i glia.
Doar atunci, el preţui-va, ţara scumpă: România!»

Valeriu Măgureanu

Despre Generalul Culcer

Nu e mult de când a murit Generalul Culcer. Scriitorul acestor rînduri a slujit la înmormântarea lui la bisericuţa Spitalului Militar din Bucureşti. Acum, de curând în „Adevărul" dela 4 Noemv. a. c., un domn, *M. Ieşanu*, scrie despre el, pomenind de cuvintele care s'au rostit la moartea sa şi prin care s'a arătat că Generalul Culcer a fost un nedreptăţit. I s'a luat comanda armatei care lucra în Oltenia în războiul nostru din 1916, pentru o chestiune în care dreptatea era partea lui, dar alţii nu erau atunci de aceiaşi părere. Anume, el cerea ca oştirea noastră din Oltenia să se adune şi să-şi întocmească poziţiile pe Olt, că de acolo se putea împotrivi mai bine năvalei de vrăşmaşi. Drept răspuns la părerea lui, i s'a luat comanda. Mai târziu însă, s'a văzut că mai bine ar fi fost cum propuse el.

In acest şir de cugetări, d. Ieşanu scrie: «Omul a suferit şi a murit fără să ştie că ai lui l'au înţeles însfârşit».

Că a suferit şi suferea de aceasta, e adevărat. O medicinistă, d-şoara *Tantzi Budişteanu*, scria în vremea morţii lui în «Dimtneaţa» că a stat la patul lui dela Spitalul Militar în clipele de înaintea morţii şi că el vorbea de chipul cum a apărat Oltenia şi de dreptatea pe care a avut-o. Vă să zică simţea nevoia să se apere şi puţin înaintea morţii şi-l durea să se creadă că s'ar putea vorbi rău de el după moartea sa.

De aceia nu e bine să laşi pe om să moară nemângâiat, când el a fost nedreptăţit.

Arhim. SCRIBAN.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN RUSIA

GENERALITĂŢI

I.

D-l Iosif Douillet, vechi Consul al Belgiei în Rusia Teroristă de azi şi apoi împuternicit ca Inalt Comisar al Societăţii Naţiunilor, explorator al ceasurilor înspăimântătoare de foamete, este, desigur, un martor cu ochii şi cu urechile, un cercetător, care, în definitiv, a locuit în Rusia timp de 35 de ani. El a văzut totul, chiar închisoarea, în care l'au închis. Mărturisirea sa are, deci, o autoritate cu totul deosebită. El a condensat cunoştinţele sale în paginile cărţii care a publicat-o de curând: *Moscova fără perdea; nouă ani de muncă în ţara Sovietelor.* El povesteşte «trucurile» de care se slujesc Sovietele pentruca să ascundă vizitatorilor, delegaţilor ai Trade - Uniunilor. Sovietele îi conduc spre administraţii camuflate, la ateliere goale de lucrătorii lor obişnuiţi a căror mărturisiri ar fi compromiţătoare. Când trenurile oficiale trec, se ard tone de pae în cuptoarele stinse, şi fumul face să se creadă că acestea sunt în *plină activitate.*

Drept industrie, iată ceace D-l Douillet a văzut. Tot bazinul de industrie de miliarde ale Donetzului, lăsat intact de armată albă, a fost nimicit în mâinile puterii sovietice; metalurgia a devenit o poveste. Din 900 puţuri de mine de cărbuni, 700 au adormit; producţia derivatelor cărbunelui de piatră, a trecut de la 40.000 la 7.400; cea mai mare uzină de mătăserie din Moscova, în loc de 2.000 de lucrători, întrebuinţează 200, etc. — Cât priveşte agricultura, cele mai bune pământuri, din proprietăţile vechi, au fost date fermelor sovietice pentru nevoile teatralei exportări de propagandă. Lucrătorii i-au declarat: «700 fr., ce-i câştigăm pe lună, noi nu primim decât un sfert; restul se varsă la cotizaţii impuse, abonamente forţate la ziare, la fondurile pentru războiul chimic şi pentru propaganda din străinătate».

După această ochire repede, să ne oprim ca să examinăm anumite fapte deosebite.

II.

In fruntea programului Sovietelor figurează lupta contra religiunii. In ultimul din nr. *Anti-Religiosul*, prezidentul Asociaţiei *Fără-Dumnezeu* spunea; «Toate organizaţiile religioase sunt frâuri pe drumul reformei socialiste a societăţii. Lupta contra organizaţiei religioase este indispensabilă pentru acela care voeşte să realizeze directivele partidului asupra revoluţiei culturale.

Singura cultură socialistă va distruge orice religiune. «Astfel, este profesiunea credinţei *Fără-Dumnezeu.* Notăm că 'n Franţa, ziarul *Humanité* repetă cugetările şi propunerile Moscovei asupra acestui punct cum şi asupra altora. In numărul din 23 Mai 1928, publică, în pagina I-a, un articol intitulat: «religiunea otrava poporului.

Cu prilejul sărbătorii Paştelor, Sovietele au fost credincioase consemnului celor *Fără - Dumnezeu*; un decret a fost publicat pentru a întări «ofensiva pe frontul religios", pentru «a întocmi o luptă hotărâtoare contra partizanilor Bisericii», — sub conducerea *Asociaţiei celor Fără-Dumnezeu.*

Toate teatrele au fost somate să vestească reprezentaţii pentru toate nopţile din Săptămâna Sfântă (a Patimilor); şi pentru ziua Paştelor s'au organizat concursuri sportive şi muzicale, mascarade, focuri de artificii...

Intelectualii, întrebuinţaţi în instituţiile sovietice, învăţătorii şcolilor rurale, medicii dela ţară trebuie, sub ameninţarea destituirii, să ia parte la acste manifestări. Rezultatul, se spune, n'a corespuns sforţării depuse şi se pare că, — pe terenul religios, ca şi pe terenul industrial, comercial, — Sovietele au dat faliment [1]).

Sectele se desvolt: protestante, semi-evreeşti, halucinate, imorale, jueătoare, învârtitoare, tremurătoare, biciuitoare.

Sovietele crezuseră de datorie, ca politica să favorizeze câteva secte americane; apoi ele au văzut în misionarii protestanţi martori supărători.

O lege nouă a Sovietelor a oprit orice adunare, cerc sau grupare de orice fel, de femei, copii şi tineri, pentru vre'o formă de activitate, oricare ar fi. Bibliotecile, salele de lectură religioasă sunt oprite. Nici slujbă religioasă nu trebuie să fie săvârşită în vre'un loc, afară de spitale şi închisori, şi numai la cererea muribunzilor.

Insă sectele se strecoară, foarte adesea, dela supraveghierea guvernului; şi se întâmplă că sectele sporesc paralel cu necredinţa şi paralel cu nenorocirile de tot felul, cari chinuesc Rusia Sovietelor.

III

Unul dintre rezultatele naturale alte ateismului este alcoolismul.

După ziarul rus *Ateul*, fabricarea şi consumarea alcoolului au trecut, în patru ani, dela 2 la 85.

Rezultate: numărul indivizilor arestaţi în stare de beţie a sporit cum urmează:

In 1923, 2.085, în 1924, 11.000, în 1925, 21.000, în 1926, 95.000.

Numărul morţilor de alcoolism s'a înzecit, în patru ani, la Leningrad.

Aceste cifre au fost confirmate şi precizate, la Congresul bacteriologilor sovietici, care s'a ţinut, de curând, la Moscova. Profesorul Deutschmann a procurat următoarele arătări:

1921, consumaţia a fost de 800.000 de deca; în 1922 de 1.000.000; 1925, 20.000.000 şi în 1927, *de 40.000.000 într'un singur semestru!*

In 1927, au fostarestate la Leningrad mai mult de 113.000 persoane pentru beţie întâmplată pe stradă; — la Moscova, cifra arestărilor a fost de 100.000; — 12% fiind la sexul femenin.

Este uşor de bănuit ce grozăvii dureroase ascund asemenea cifre.

IV.

Iată una destul de neauzită: vânătoarea de copii! Este vorba de micii vagabonzi cari buiocesc pe străzile oraşelor şi cari devin o mare urgie. Sovietul comisarilor poporului a numit o comisiune specială însărcinată ca să elibereze străzile şi gările de aceşti mici vagabonzi. In trei luni operaţia trebuia să fie isprăvită. S'a ordonat o razie de zece zile la Moscova. Copiii ce au fost prinşi au trebuit să fie trimişi în provincii.

Aceasta îmi reaminteşte ceace am văzut altădată la noi. Din timp în timp, agenţii poliţiei făceau razii. Agenţii alergau pe străzi, înarmaţi cu o vână cu un lanţ la capăt; ei erau urmaţi de o căruţă unde îşi îngrămădeau victimele. Numai era vorbă de copii; Numai era vorba de câini rătăcitori şi poate turbaţi. Dacă se dă crezare acestor istorisiri, copiii vagabonzi de astăzi, acolo, nu vor fi mai puţin periculoşi la fel cu câinii noştri rătăcitori de altă dată. Copiii umblă pe străzi zicând: «Dă-mi ceva sau te muşc». Şi cum foarte mulţi, dintre aceşti copii, sunt atinşi de boli molipsitoare, temându-se de muşcăturile lor, trecătorul se grăbeşte să le dea ceva.

* * *

Nu-i tocmai aşa ceace se povesteşte despre poporul nostru din Franţa.

S'ar părea că, în ultimile lupte electorale, Comuniştii au lăudat, în faţa ascultătorilor, jertfele făcute de Soviete pentru Invăţământul public. In Rusia Sovietică, au spus ei, bugetul Invăţământului public reprezintă 26% din bugetul întreg, în vreme ce în Franţa el nu reprezintă decât 13%.

Insă după un studiu — apărut în *Revista politică şi parlamentară*, din 10 Martie 1928—, acest buget al Invăţământului public ar reprezenta nu 26%, ci 6.7% din bugetul întreg. In orice caz, după raportul oficial prezentat de văduva lui Lenin la Academia comunistă, raport publicat de *Pravda* din 1 Mai 1928, numărul analfabeţilor creşte. Ea a spus: «După cifrele publicate de Biroul de control al statisticii U R. S. S. sunt, în timpul-de faţă, 441 analfabeţi la 1000 de locuitori, cu toate că 'n 1920 nu erau decât 319». — Şi chiar văduva lui Lenin, tovarăşa Krupenskaia, adaugă: «Statisticele dovedesc că 50% dintre copiii de vrâsta şcolară rămân mereu în afară de şcoală» (*Valul roşu*, Iunie 1928).

V.

Poftа de groază nu răspunde poftei de râs. Iată slăvirea tuturor silniciilor cele mai crude, cele mai uricioase: «Innăbuşirile (exil şi împuşcări) pot să joace un mare rol pozitiv, spune Trotzky, dacă ele sunt folosite pentru a sprijini o linie politică dreaptă (ca acea a Sovietelor), şi ele uşurează *lichidarea* adunărilor contra — revoluţionare (se va admira acest cuvânt de *lichidare* pentru a se arăta desfiinţarea, prin moarte, a adversarilor săi).

Chiar noi am alergat la mari reprize faţă de burghezime şi agenţii săi».

Ar li greu de închipuit o mentalitate mai înspăimântătoare.

Şi iată că pedagogii moscoviţi au fost cuprinşi de o chestiune destul de deosebită: «Trebuesc lăsate fetiţele să se joace cu păpuşa»? Pedagogii au declarat că nu, de oarece ar fi un joc «primejdios». Cităm câteva rânduri din ziarul *Femeia sovietică*: «*Acest joc întruchipează i d e i a burgheză a vieţii familiare şi deşteaptă la copil gustul de cămin şi de dragostea de mamă*».

In adevăr, noi retragem aceste rânduri de mai sus. Devenind ridicole, Sovietele nu încetează de a fi îngrozitoare, din potrivă. Este mult mai grozav de a vedea desfiinţându-se gustul de cămin, dragostea de m a m ă şi viaţa familiară, decât să omori un ţar şi câteva mii de burghezi cinstiţi.

VI.

Despre criza economică, unul dintre faptele întâmplate c e l e mai caracteristice este procesul Donetzului [2]).

Acuzaţia impută vinovaţilor de a fi căutat să vatăme economia sovietică, fie stricând maşinile, fie sabotând producţia, fie numai neluând măsurile cele mai bune de desvoltare.

Acuzaţii sunt în număr de cincizeci, cea mai mare parte ingineri; unii sunt vechi proprietari de mine, în care ei lucrau acum ca funcţionari. *Sunt printre dânşii trei germani*, veniţi în Rusia pentru a monta maşinile cumpărate de A. F. G. şi de casa Knapp.

Şasesprezece din cincizeci de acuzaţi au făcut mărturisiri: şi cele mai însemnate mărturisiri se datoresc unui acuzat care s'a sinucis.

Fiul unuia dintre acuzaţi, Holodul, a trimis tribunalului o scrisoare, în care se găsesc următoarele rânduri: «Nu pot să rămân nepăsător faţă de actele de trădare săvârşite de tatăl meu». Ştiind că tatăl meu nutreşte o mare ură împotriva lucrătorilor, alătur glasul meu la cererile tuturor lucrătorilor, cari cer, cu stăruinţă, pedepsirea a s p r ă a contra-revoluţionarilor, şi, judecând că este ruşinos de a purta, de acum înainte, numele de Holodul, eu îl înlocuesc prin acel de Şaklin (*Pravda* din 25 Mai).

* * *

Totul este străin în modul de a lucra al acestei justiţii.

Doi dintre acuzaţi au rugat tribunalul ca să i «scutească» de apărătorii lor, pentrucă aceştia îi sfătuiseră să-şi retragă mărturisirile. *Gazeta de Geneva* (3 Iunie) spune: «Se înfăţişează gradul de nebunie, de groază, de prăbuşire, la care au ajuns aceşti nenorociţi, pentru a vorbi astfel? Trebue ca aceşti oameni să fie convinşi că nu au nimic de aşteptat dela dreptatea cauzei lor. Ei se consideră perduţi şi singura lor scăpare este în bunătatea judecătorului lor. Apărarea, avocaţilor nu poate decât să-i distrugă»! Cât despre ministerul public, care stă pe scaun în haine de vânătoare griverde, el se opune la orice fel de probe contra acuzaţiei.

Ele sunt nelolisitoare. Singurii martorii acuzării sunt îngăduiţi.

* * *

Insă, în realitate, chestiunea însemnată este aceasta: pentru ce Sovietele fac acest proces, ş-l fac cu aşa publicitate, cu aşa răsunet?

Ceka nu s'a sfiit de a face să piară în întuneric, fără judecată, fără procese mii şi mii de oameni. Astăzi, deodată, este un proces cu decoruri, cu mare orchestră. S'au împărţit, în uzinele din Moscova, 45.000 de cărţi de intrare, şi cum sala nu se umpluse, s'au lăsat uşile deschise. Pentru ce? Cu atât mai mult că sunt trei Germani amestecaţi. Sovietele nu se tem că vor nemulţumi Germania?

La aceste întrebări să dă un răspuns poate drept. Economia sovietică se izbeşte de greutăţi crescânde. Starea lucrătorilor ar fi devenit aşa fel că ar fi nevoe să li se întoarcă atenţiunea, pentruca să nu-i facă să izbucnească mânia lor contra guvernului şi ca ei să se îndrepte odată mai mult contra «duşmanilor lor de clasă».

Iată ceace spune ziarul englez *Manchester Guardian* (10 Mai):

«Firma nemţească A. E. G., se bucură de un renume strălucitor în lume. Ea a lucrat, timp de cţiva ani, ca să facă să domnească armonia între republicele germană şi rusă. Nu există intreprindere industrială în lume, care să fi luptat atât pentruca să asigure o bunăvoinţă în Rusia şi să trateze acolo afaceri avantajoase. Vechiul său şef, autor iscusit, economist şi bărbat politic, *Walter Rathenau*, care a căzut sub loviturile criminalilor revoluţionari, a fost principalul investigator al acordului dela Rapallo, prin care Germania arăta prietenia sa pentru Rusia, cu riscul de a se înstrăina de Franţa şi Angţia. Este singurul dintre Germani care a susţinut că A. E. G. s'a arătat, din cale afară, ca rusofilă».

«Dacă acuzaţia contra A. E. G. este deasemeni absurdă, pentruce Ruşii au scornit o? Justificările lor sunt, înainte de toate, de ordin politic şi psihologic şi nu are nimic a face cu justiţia abstractă. Complotul Donetzului pare, mai curând, să fie o afacere, ridicată pentru a convinge poporul rusesc că republica sovietică este ameninţată înăuntru şi în afară de «ofensiva imperialistă», şi de «contra-revoluţie».

«Este unul din procedeele demagogice prin care stăpânii Rusiei întreţin o stare veşnică de alarmă publică şi îndepărtează sau înăbuşă toate criticile şi împotrivirea, cari ar fi, astfel îndreptate împotriva lor».

Din rev. „Foi et Vie" (1-VII-928)

de Econ. Corneliu Grumăzescu
Dir. Sem. Edineţ

1) Să se vadă un articol din «*Revue de Paris*» (1 Mai) de D-l Ch. Ch'enet. Dacă părinţii, spune el, sunt adevăraţi comunişti, copilul nu trebuie să fie botezat, el trebuie să fie *octobrizat* (Revoluţia având loc în *Octombrie*). Copilul este înfăţişat adunării locale şi primeşte unul din numele următoare: dacă-i băiat, Octombrie, Danton, Mart, Comunard, Gloria roşie; dacă-i fată: Octombrina, Volga, Afrodita,

2) Să se vadă la *Note şi Documente* (din această revistă) o notă asupra „Panamalei morale" şi o altă „Frontului antireligios".

(Va urma)

O foaie se scoate cu multe greutăţi. Cheltuelile sunt aşa de mari în timpul de faţă, încât fără ajutorul abonatului foaia este adesea între viaţă şi moarte. De aceia rugăm serios pe toţi abonaţii şi sprijinitorii acestei foi, cari sunt în urmă cu plata abonamentelor, să ne trimeată s u m e l e rămase, căci numai aşa f o a i a aceasta va putea duce mai d e p a r t e făclia culturii în rândurile largi ale neamului.

Citiţi şi răspândiţi
«Cultura Poporului»

INFORMAŢII

Din Ţară

Societatea »Sămânţa« din Cenad—Ardeal, a format un nou soiu de porumb (păpuşoi) «Regele Ferdinand».

Acesta dă un spor de producţie de peste 23 la sută, mai mult decât porumbul zis românesc. Se coace mai din vreme, decât porumbul zis «dinte de cal» şi dă o făină, mult mai hrănitoare.

In anul 1926 s'au băut în ţara noastă 60 milioane litri rachiu în preţ de cinci miliarde jumătate; 25 milioane litri ţuică, în preţ de 2 miliarde lei, 86 milioane litri bere, pe preţ de 2 miliarde, 567 milioane litri vin în preţ de 7 miliarde. Adică în total s'au băut băuturi, în valoare de 16 miliarde lei.

Anul acesta s'au tipărit un număr de 4 milioane 644 mii cărţi pentru şcoalele primare, în valoare de 138 milioane 899 mii lei.

La Iaşi, Duminică 11 Noembrie s'a ţinut Congresul invalizilor din întreaga ţară.

La acest congres invalizii au cerut: O pensie din care să poată trăi; unificarea pensiilor conform gradului, nu cum a fost până acum că un plutonier primeşte 53 lei. altul 1140, un Sublocotenent 50 lei, altul 2280 deci nelegal.

In judeţul Dorohoi au murit 7 persoane din cauză că s'au otrăvit cu rachiu, care a fost falşificat de cârciumari.

Feriţi-vă oameni buni de astfel de băuturi, că nu ştiţi ce au în ele.

Comitetul Central al «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român» a hotărât înălţarea unui monument comemorativ al eroilor naţionali H o r i a, Cloşca şi Crişan la Alba Iulia.

Politice

In ziua de 3 Noembrie, Guvernul Partidului Liberal de sub conducerea D-lui Vintilă Brătianu a demisionat, iar în loc Inalta Regenţă a ales Guvernul Naţional-Ţărănist de sub conducerea D-lui Iuliu Maniu.

Din Străinătate

In Franţa, un copil de 8 ani, scăpă de sub supravegherea părinţilor săi şi se urcă pe o fereastră la al 5 lea etaj să vadă ce se petrece în stradă. Deodată însă îşi pierdu echilibrul şi căzu. Printr'o fericită întâmplare, şorţul său se agăţă de fereastra etajului al 4-lea şi o vecină luă repede pe copil, salvându-l.

Noroc de şorţ.

Un negustor din Boston (America) luptase în Franţa în războiul mondial şi fusese rănit în 1917. Din greşală însă numele său a fost trecut printre cei morţi şi pe baza aceasta s'a ridicat pe câmpul de luptă o cruce în amintirea sa. Când a aflat despre aceasta s'a dus şi el să viziteze mormântul său. Intr'adevăr găsi în pădurea Belleau o cruce cu numele său. Aici a putut ceti, că murise încă din anul 1917 şi că fusese un viteaz.

In oraşul Anvers s'a ţinut în luna lui August al 19-lea congres internaţional contra alcoolismului, sub preşedinţia profesorului Dr. Zunz din Bruxelles.

S'au discutat importante chestiuni, precum şi rezultatele căpătate până acum, din combaterea alcoolismului. De ex: în America a dat rezultate foarte bune, iar în Europa n'au dat bune rezultate.

In oraşul Basel (Belgia) pe malul râului Escaut se află o casă foarte mică ocupată de o familie foarte numeroasă. Familia este compusă din tatăl şi mama şi 21 copiii.

In trei camere înguste sînt aliniate paturile pentru părinţi, bunică şi fete. Aceştia dorm câte trei. Cei 7 băeţi se culcă în pod.

Cetăţenii din Belgia acuma însă, le-au arătat un frumos semn de recunoştinţă faţă de această familie, strîngând suma de 100.000 franci pentru a-i putea construi o casă.

In California a murit zilele acestea inginerul Manuel Portes în vârstă de 130 ani. In urma lui rămân 4 copii, dintre cari cel mai tânăr e de 90 ani.

Casă cu 80 r â n d u r i vrea să zidească un inginer în Japonia, Casa e rotundă, iar la mijloc are o curte de vre-o 70 picioare. Lumina soarelui o duce în odăi cu ajutorul unor oglinzi mari, aşa că această clădire va fi lipsită de umezeală.

Ungurii au ridicat la Budapesta, o statue unui ţigan, fiindcă acesta cânta foarte frumos din vioară. Numele lui este Bihari Ianoş viorist.

Cu ocazia împlinirii a 50 ani de la alipirea Dobrogei la patria mumă, s'a desvelit la Constanţa, statuia Voevodului Mircea cel Mare, stăpânul de altă dată al Dobrogei,

Cetim în gazeta Târnova că: o companie americană de construcţii, va ridica o clădire uriaşă, care va fi cea mai mare din lumea întreagă.

Va cuprinde 10.000 camere şi sute de prăvălii cu instalaţii moderne.

N'a vorbit 30 ani. Intr' un oraş din Galiţia a murit un oarecare Samuil Tăcutul, care n'a pronunţat timp de 30 ani nici un cuvânt!

Acum 30 ani, pe timpul unei certe cu soţia sa el i-a strigat: «Să te mistue flăcările iadului».

După două zile luă foc casa sa, care arse împreună cu soţia şi doi copii. In prada groaznicelor dureri, a cerut sfat unui mare Rabin, care l'a oprit să nu mai vorbească niciodată. Acesta s'a ţinut de cuvânt. Fiindcă limba a păcătuit, s'a jurat că nu se va mai servi de ea.

Cetim în «Universul», din 4 Noembrie că Guvernul Sovietic, pentru a împiedica procesiunile religioase, a hotărât să pună impozit pe toate icoanele purtate în procesiuni. Astfel la o procesiune făcută în localitatea Meleks cu icoana Maicei Domnului, sovietul local a impus icoana la o taxă de 6000 ruble aur, aproape o jumătate milion de lei. Credincioşii cari însoţeau procesiunea au acoperit îndată impozitul, iar cu suma rămasă s'a asigurat întreţinerea clerului local pe toată luna.

Despre presa românească

Printre puţinele reviste bune ce apar din pricina nesuştinirii şi neîncurajării din partea cititorilor, cu multă dragoste desprindem viaţa ce se oglindeşte în **Revista Scriitoarei** de sub conducerea d-nei Adela Xenopol, Bucureşti, str. Carol No. 5.

Revista e în anul al doilea şi găsim în No, 10 şi 11 de pe lunile August şi Septemvrie articole preţioase. Aşa, se scrie despre viaţa defunctei scriitoarei Ana Contakernbach şi a fiicei sale Mariana, dusă şi ea în lume prea de timpuriu, O dare de seamă despre volumul de poezii «Muguri cenuşii» a preţuitei şi talentatei noastre colaboratoare D-na Agata Grigorescu - Bacovia.

Un material select semnat de Dr. P. Zosin, Elena D. Aciu, Elena Riegler, Aida Vrioni, Elena Niculiţă-Voeonca şi arhimandrita Zenaida Rocliş.

Crucea, foae religioasă, în anul al 6-lea Bucureşti, str. Buzeşti 2—4. Publicaţie folositoare şi cu articole care merită să fie citite.

Şcoala şi Familia de mâine, anul I, este o bună revistă pentru educaţie şi învăţământ, scoasă cu străduinţa d-nei Maria Biciulescu, Bucureşti, Căsuţa Postală 316. Revista în întregime e scrisă de D-sa.

P r i m ă v a r a, în anul al 8-lea, e o înmugurire plină de avânt îndreptată către săteni, pornită din modesta localitate Sânnicolaul-mare din Banat. E un semn îmbucurător că această foae poate trăi, contribuind statornic la luminarea satelor.

In vechea foae «**Telegraful Român**» din Sibiiu, No. 76, găsim o foarte frumoasă cuvântare ţ i n u t ă de părintele consilier mitropolitan Dr. Vasile Bologa, în ziua de 13 Octomvrie a. cr. la parastasul celebrat din Sibiiu, pentru odihna sufletului mitropolitului Miron Romanul, mort cu 30 de ani în urmă.

Revista **V i a ţ a agricolă** are ultimul număr închinat lui Ion Ionescu de la Brad, învăţatul nostru a g r o n o m, născut la 24 Iunie 1818 şi mort la 17 Decemvrie 1891.

In **Telegraful Român**: «Implinindu-se de curând 150 de ani dela clădirea bisericii parohiale greco catolice din Sibiiu, credincioşii ei au sărbătorit aniversarea prin liturgie solemnă, la sfârşitul căreia protopopul N. Togan a făcut istoricul numitei parohii. Tot atunci s'a făcut parastas pentru fostul preşedinte al Asociaţiunii, Iosif Sterca Suluţiu, dela a cărui naştere s'a împlinit acum 100 de ani».

R.

o **BIBLIOGRAFIE** o

„Din Cuvintele înţelepte"

ale marelui Rege Ferdinand I
)(al României)(

culese de I. Şurculescu — Cernăţeanu şi Em. Pasculescu— Orlea dela «Universul» cu o prefaţă de

)(B. Cecropide)(

este o cărticică cu un frumos şi măreţ conţinut, având la început chipul bine reuşit al Regelui Ferdinad I. Cărticica are 34 pagini, cu hârtie foarte bună. Costă 20 lei şi e tipărită la Tipografia Corpului de Jandarmi, Bucureşti. Această cărticică ar trebui să fie cetită de orice bun român.

„Mânăstirea Pasărea"

de Ieromonahul
Damian Stănoiu

este o cărticică descriptivă a Mânăstirei de Maici «Pasărea», care se află la o depătare de 19 km. de Bucureşti

Conţine 32 pagini, cu numeroase otografii ale mânăstirei şi împrejurimilor. E tipărită pe o hârtie foarte bună, la Tipografia «Lupta» din Bucureşti. Preţul 20 lei şi se găseşte de vânzare la: Mânăstirea «Pasărea» Jud. Ilfov, **Maica Starita Filofteia Const.** Orice doritor de a cunoaşte viaţa de mânăstire să cumpere această carte, căci va găsi zugrăvită în cuvinte minunate viaţa curată, cinstită, frumoasă cucernică de călugăr şi ocupaţiile de căpetenie ale lor.

Tipografia „CORPULUI DE JANDARMI", Bucureşti.